

БЮЛЛЕТЕНЬ

Материалы семинара

Реформирование местного самоуправления: аргументы „за” и „против”

**Днепровский центр
социальных исследований
2004**

ВВЕДЕНИЕ

Проблемы совершенствования деятельности государственных органов власти в сфере местного самоуправления постоянно волнуют общественность, органы местного самоуправления, ученых и т.д. Потому что, как показывает практика, их деятельность в этой сфере не всегда содействует позитивному решению вопросов местного самоуправления: существует множество пробелов и противоречий в действующем законодательстве, зачастую оно не учитывает новых общественных отношений, имеет место практика административного вмешательства в деятельность органов местного самоуправления и т.д.

В связи с этим, проведение научных исследований, семинаров, «круглых столов» и различных общественных слушаний становится ответом на потребности муниципальной практики и политики.

Провозглашение независимости Украины и связанное с ним изменение конституционного устройства обусловили формирование национальной модели местного самоуправления, которая была закреплена Законом «О местных советах народных депутатов и местном и региональном самоуправлении» от 26 марта 1992 г. Эта модель под влиянием неэффективной верховной государственной власти первых лет независимости быстро трансформировалась в так называемую традиционалистскую модель местного самоуправления.

Конституция 1996 года и ратифицированная Украиной в 1997 году Европейская хартия местного самоуправления обязывают государственную власть развивать классическую или консервативно-либеральную модель местного самоуправления. Но эта модель приживается в Украине слабо, поскольку государство реально такой трансформацией не занимается. Более того, традиционалистская модель оказалось необыкновенно живучей на украинской почве, что является следствием большего или меньшего ее соответствия сегодняшнему состоянию развития общества, в котором преобладают характерные для него политико-правовые культуры: неототалитарная, радикально-популистская, олигархическая и традиционно-номенклатурная.

Таким образом, причину «стойкости» традиционалистской модели местного самоуправления нужно усматривать не в самом

местном самоуправлении, как иногда говорят, а в общественно-политических условиях, которые созданы государственной властью. Тем не менее, вину органов государственной власти перед местным самоуправлением необходимо дифференцировать, поскольку одни органы пытаются в меру своих сил и возможностей стимулировать переход к классической модели местного самоуправления (парламент, президент). Тогда как исполнительная власть – снизу доверху – фактически несет всю полноту ответственности за нынешнее неудовлетворительное положение местного самоуправления, которое вынужден терпеть народ Украины.

Шестого апреля 2004 года был принят Закон «О выборах депутатов Верховного Совета Автономной республики Крым, местных советов и сельских, поселковых, городских голов». Этот документ предусматривает избрание депутатов городских, районных в городах, районных и областных советов на основе пропорциональной системы. С политологической точки зрения принятие этого закона приведет к росту партийной активности в регионах, но одновременно к острейшей проблеме разделения власти между центром и регионом, между губернатором и областным советом, между областным советом и крупными городами. И возможно, что принятие этого закона поставит вопрос о реформе местного самоуправления вообще, потому что в нынешней форме местная власть действует неэффективно.

Анна Колохина
*директор Днепропетровского центра
социальных исследований*

РАЗВИТИЕ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ В УКРАИНЕ: ПРАВОВОЙ МОНИТОРИНГ

С. В. Лященко

*начальник центра информационно-правового обеспечения
местного самоуправления области
и контрольно-аналитической работы
Днепропетровского областного совета народных депутатов,
депутат Кировского районного совета г. Днепропетровска*

Проблемы законодательства в сфере местного самоуправления и административной реформы

Говоря о развитии местного самоуправления в Украине, его реформировании, нельзя не учитывать тех политических процессов, которые происходят в обществе. Прежде всего, это прямые всенародные выборы и те правила, по которым они проходят. То есть, это выборы парламентские, это, в большей степени, выборы в местные советы, это, в какой-то степени, выборы президентские. Это первый момент.

Второй момент. Хотелось бы отметить, что в 1998 году, если не ошибаюсь, в Верховном совете третьего созыва была создана специальная комиссия по административной реформе. В то время это была очень популярная тема для обсуждения, было выпущено множество литературы по этому вопросу. Административная реформа прошла – какие-то изменения мы увидели, какие-то – нет. Скажем, что в конечном положении концепции об административной реформе в Украине было четко сказано, что административная реформа является первым шагом, за которым должно последовать административно-территориальное реформирование, то есть приведение определенных границ областей, районов к каким-то европейским стандартам, коль скоро Украина декларирует свой курс на евроинтеграцию. Существуют определенные евростандарты. Одним из них является понятие «еврорегион» - промышленно-финансовый замкнутый цикл с определенным народонаселением. Сейчас все чаще и чаще можно услышать критику в адрес админреформы. Мол, она у нас закончилась, но, к сожалению, не привела к сокращению государственного управленческого аппарата (а в этом была, по сути, главная ее задача – оптимизация, уменьшение количества управленческого аппарата за счет повышения качества и уровня профессиональной подготовки). Но отрывать административную реформу от административно-территориальной крайне сложно. По логике вещей, административно-территориальная реформа должна была пройти сразу после парламентских выборов 2002 года или же между президентскими выборами 2004 года и парламентскими выборами 2006 года. И, на сегодняшний день, с точки зрения экономической эффективности, административно-территориальная реформа крайне

необходима, чтобы сбалансировать региональные различия. Потому что есть стагнирующие регионы (Полесье, дотационные районы Западной Украины) и абсолютно самодостаточные (Донецкий, Луганский, Днепропетровский).

Все выборы в Украине, начиная с 1990 года, как парламентские, так и президентские, проходили по новым законам. Выборы в местные советы 2002 года, с небольшими дополнениями в соответствии с новым Законом «О выборах народных депутатов Украины» прошли без существенных изменений, что отразилось и на депутатском корпусе. Результаты выборов 2002 года являются слепком тех настроений, которые царят в обществе. Эти выборы показали усиление протестных настроений среди населения. Если проанализировать состав нынешних местных советов, то можно увидеть, что существенных изменений не произошло. Разве что стало больше представителей бизнеса. И это тревожный сигнал, поскольку если бизнесмен начинает идти в политику, то, наверное, «не слава Богу» что-то в бизнесе. Во всяком случае, именно к таким выводам пришли бы политологи в развитых странах.

Если говорить о местном самоуправлении, то можно сказать следующее. К сожалению, большая часть депутатского корпуса не имеет четкого понимания своих функций, обязанностей и возможностей. Четким пониманием обладают депутаты прошлых созывов и депутаты от партий, которые прошли какие-то обучающие программы, тренинги, семинары. И в этом заключается главная проблема, поскольку депутаты, по сути, носители идей местного самоуправления превращаются в голосовальную машину.

Я, наверное, не ошибусь, если скажу о том, что если вчитаться в те регламенты советов, которые принимаются на первых сессиях после избрания, то можно увидеть, что, например, в областном совете документы для ознакомления должны предоставляться депутатам за 15 дней до начала сессии. В районах этот срок составляет примерно 10 дней. Как сотрудник аппарата областного совета, могу сказать, что это большая беда и вопрос бурных дискуссий руководства областного совета, что объем работы не всегда позволяет выдерживать регламент. Но, с другой стороны, есть какой-то нормативный акт (тот же регламент), и его нужно выполнять. Эта проблема того исполнительного аппарата, который обслуживает депутатский корпус того или иного совета.

С другой стороны, главной проблемой депутатов является то, что они не могут этого потребовать. Кто-то не может, кто-то не хочет, кто-то не знает как. На сегодняшний день и в Днепропетровске, и в области, и в Украине существует очень мало образовательных программ для депутатов. С одной стороны, человек приходит к власти, потому что ему доверяет народ. С другой стороны, этот человек неквалифицированный, неподготовленный, и его низкий уровень информированности влияет на

принятие важных решений, таких как формирование бюджета и т. д. И чем дальше от областного центра, тем сложнее ситуация. Без понимания у представителей местного самоуправления своей роли и сути мы вряд ли можем говорить о каких-то реформах.

Если говорить о политической подоплеке вышеуказанных моментов, то даже на уровне Верховного совета вряд ли кого-то сильно интересовали и интересуют вопросы и законы местного самоуправления. Почему? Потому что Закон «О местном самоуправлении» 1997 г. это просто компромисс, который шел пакетом вместе с Конституцией. И все то лучшее, что вписали туда авторы, беря на вооружение лучшие европейские образцы и модели, наиболее оптимально подходящие Украине, прошло через сессионный зал и было неоднократно дополнено.

И сегодня говорят о том, что Закон «О местном самоуправлении» устарел и его нужно менять... Но я боюсь, что, к сожалению, в нашем обществе, которое только стало на путь развития и нуждается в стабильности, вопросы местного самоуправления опять станут заложниками какой-то политической ситуации или политической игры. И тот закон, который прошел проверку временем, действительно несовершенен. Проблема в другом: мы, представители депутатского корпуса местных советов, исполнительная власть, общественные организации, не до конца используем все те преимущества, которые есть в этом несовершенном законе.

Если говорить о пути развития института местного самоуправления вообще, то мне кажется, что среди всех постсоветских стран больше всего точек соприкосновения Украина имеет с Польшей. И все те шаги, которые Украина предпринимает последние пять-семь лет, свидетельствуют о том, что какой-то элемент реформ в сфере местного самоуправления Украина пытается копировать у Польши. Есть, конечно, различия: у поляков между административной и административно-территориальной реформами прошло два месяца, а в Украине - четыре года. Второй момент: должна быть принципиальная политическая воля, а не политический компромисс для принятия каких-то пакетных законов, которые регламентируют вопросы, прежде всего, местного самоуправления. Более того, самые главные вопросы местного самоуправления – владение и эффективное использование собственности территориальных громад, эффективное распределение бюджета. И в вопросах формирования бюджетов в Украине существует определенный сговор, потому что даже депутаты Верховного совета в упор не замечают ту статью Конституции, которая гласит, что бюджеты формируются снизу вверх, а не сверху вниз. И за всю историю Украины ни разу, за исключением г. Мелитополя в 1998 году, ни один бюджет не был принят в соответствии с Конституцией. Постоянно придумываются различные методы: программно-формульный, целевой, программно-рассчетный и т.д. Самый главный документ государства Закон

«О бюджете», к сожалению, строится не на любви к местному самоуправлению, а, скорее, на ее отрицании. Почему? Потому что, скажем, для крупных субъектов местного самоуправления области совершенно непонятен тот факт, что область должна собирать определенные объемы налоговых поступлений и лишь одну треть их оставлять себе. Где справедливость?

Что касается нового Закона «О выборах народных депутатов областных, городских, районных советов», он также является политическим компромиссом. При всем уважении к политическим партиям, я считаю, что в Украине пока еще не существует системных и фундаментальных партий. Есть какие-то предпосылки (экономические, организационные), однако стойких симпатий в районах области партии не имеют. И сегодня мы должны думать о последствиях того, что какая-то дугая, диванная партия завтра сможет преодолеть 3% барьер и пройти в местный совет, и она должна будет отстаивать какие-то конкретные интересы и у нее будут в распоряжении механизмы реального влияния на власть, на ситуацию в масштабах района, области.

Возможно, в областном совете необходимость избрания депутатов на пропорциональной основе созрела. Но в районах области, где люди обеспокоены совершенно другими проблемами, принимая во внимание сложное экономическое положение, такие выборы будут выглядеть смешно.

Таким образом, можно констатировать, что общество сегодня не готово к переходу на пропорциональную систему выборов. Безусловно, новый закон имеет определенную революционность в процессе формирования, однако хотелось бы, чтобы эта революционность проявилась в плане его новации, а не последствий.

Повышение эффективности работы местного самоуправления в контексте принятия нового избирательного законодательства

Политическая жизнь любой страны напрямую зависит от принятой в ней модели избирательной системы.

25 марта 2004 года Верховная Рада приняла в целом Закон «О выборах народных депутатов на пропорциональной основе». Вскоре после этого - 6 апреля - был принят Закон «О выборах депутатов Верховного Совета Автономной Республики Крым, местных советов и сельских, поселковых, городских голов».

Принятие этих законов являлось одним из условий для начала внесения изменений в Конституцию по законопроекту № 4105, так называемого проекта Медведчука-Симоненко. Основной целью конституционной реформы в этой редакции подразумевался переход к парламентско-президентской форме правления, усиление полномочий правительства, формируемого большинством в Верховной Раде, лишение Президента Украины части властных полномочий и делегирование их назначаемому большинством Верховной Рады премьер-министру.

И хотя законопроект № 4105 впоследствии не набрал необходимых для его принятия 300 голосов народных депутатов, принятые избирательные законы, если они не претерпят значительных изменений до 2006 года, внесут существенные коррективы в политическую жизнь Украины.

Прежде всего возрастет роль и влияние политических партий в стране. До принятия этих законов значение партий в жизни государства было минимальным, одним из следствий данного факта является их количество - около 100, что свидетельствует об их слабости и разрозненности. На последних парламентских выборах 4-х процентный барьер преодолели 3 партии и 3 блока. Переход же на пропорциональную систему выборов станет стимулом для изменения политической структуры общества – партии начнут группироваться и объединяться. Среди них определятся несколько лидеров, представители которых займут места в парламенте следующего созыва. Это очень важно, поскольку парламентско-президентская форма правления будет эффективна только при наличии крупных партий, отражающих интересы широких слоев населения.

К сожалению, в Украине пока нет партии или блока, способных заручиться поддержкой более 50% избирателей, следовательно, мы будем свидетелями создания коалиции из нескольких партий, имеющих близкие платформы, для получения абсолютного большинства мест в представительном органе власти.

С точки зрения депутатов-мажоритарщиков, внедрение пропорциональной модели выборов приведет к потере связи между народными избранниками и гражданами Украины. При нынешней, смешанной системе выборов, связь избирателей с парламентариями, которые прошли в ВР по спискам блоков и партий, нельзя назвать плодотворной. Встречи депутатов-списочников с избирателями зачастую носят не индивидуальный, а митинговый характер. А ведь не секрет, что для многих избирателей позитивным является именно личное общение с депутатом. Теперь избиратели смогут общаться на местах лично с представителями политических партий, что является несомненным шагом вперед в деле установления прямых контактов политиков с электоратом.

Закон «О выборах народных депутатов на пропорциональной основе» призван работать на перспективу, способствовать укрупнению и объединению партий, развитию их партийной структуры в регионах, формированию эффективного и стабильного парламента, отвечающего за работу правительства. Если общество будет политически структурировано, парламентские выборы будут проходить на пропорциональной основе, а победившая политическая сила будет формировать исполнительную ветвь власти и принимать законы, соответствующие ее политической и экономической платформе, с которой она шла на выборы, только тогда сформируется система, при которой исполнительные и законодательные органы власти совместно будут нести ответственность за происходящее в стране.

Закон о выборах в органы местного самоуправления на пропорциональной основе сделает реформу полноценной и законченной. До сих пор реальных инструментов влияния на выработку решений местными органами власти у партий не было. Они могли формировать свои фракции в советах, но в действительности это не давало желаемого результата. Изменить ситуацию могут только реформа местного самоуправления и проведение выборов в местные советы на пропорциональной основе. Тогда ситуация, когда голосуют за одних, а к власти приходят другие, не возникнет.

С изменением избирательного законодательства изменится и структура городских и областных советов, появится реальная оппозиция к действующей власти, которая будет отражать и другую точку зрения на происходящие события, что даст дополнительный стимул для власти не почитать на лаврах, а продолжать работать над решением тех насущных проблем, которые касаются прежде всего подавляющего большинства граждан Украины, ибо провластное большинство будет знать, что если эта работа окажется неэффективной, то на следующих выборах избиратели проголосуют за другие политические силы. У местных партийных организаций появится стимул для активизации своей деятельности. Раздача подарков и проведение массовых мероприятий – это не то, чем должны заниматься партии. Их главное предназначение заключается в формировании региональной политики, разработке программ и методов решения социально-экономических проблем региона. Таким образом, внедрение пропорциональной системы выборов в органы местного

самоуправления создаст такие условия, при которых политическая партия сможет победить на выборах, только решая насущные проблемы регионов и их жителей.

В. В. Борщевский
народный депутат Украины,
глава Днепропетровской областной организации КПУ

**Нам необходима адресная ответственность
за состояние дел в городе, стране**

Сегодня, когда в Украине существует такое катастрофическое экономическое положение, как никогда необходимо политическое структурирование. У нас даже в областной государственной администрации не проводят разницы между политической партией и общественной организацией, собирают всех вместе. Хотя у них ведь совершенно разные задачи. Партии должны стоять над властью, они борются за власть, и уже получив в свои руки власть в результате выборов, партии должны общаться с общественными организациями, которые представляют корпоративные интересы отдельных групп граждан.

Нам нужно определиться, зачем в Украине необходимо политическое структурирование. Оно необходимо для того, чтобы появилась ответственность, важно знать, кто за что отвечает. Поэтому мы, Коммунистическая партия Украины, настаиваем на том, что до тех пор, пока не будет пропорциональной системы выборов, начиная с городских районных советов (село мы не будем брать), пока не осуществиться политическая реформа, до тех пор будет существовать система, когда сегодня исполнительная власть фактически подмяла под себя представительную, особенно это касается районных советов городов и областного совета. И очень тревожным является тот факт, что такая система полного подчинения советов исполнительной ветви власти на местах сформирована перед выборами. Именно поэтому представители местной власти выступают против пропорциональной системы, потому что боятся встревожить это болото, а это обязательно произойдет, если в местные советы придут партии. Но не потревожив это болото, мы не можем развиваться дальше.

Что касается общественных организаций, то я считаю, что общественные организации должны выражать корпоративные интересы жильцов, любителей шахмат, водителей и т.д. Но содействовать этому должна всенародно избранная власть. Без политической реформы у нас так и будет существовать сотня диванных партий. Эти партии не находят себе применения. Если бы такие партии, приходя к власти, имели возможность получить конкретный механизм возможности ответственности, то, поверьте мне, уже через одни выборы у нас бы осталось пять-шесть политических партий.

Поэтому принципиальной позицией нашей партии, а не компромиссом, начиная с 90-х годов является необходимость

политического структурирования, нам необходима адресная ответственность за состояние дел в стране, городе и т. д. Когда у нас возникнет политическая ответственность, тогда мы решим и экономические проблемы.

Вопрос: Возьмем город Днепропетровск. Плохие дороги. Кто будет за это отвечать?

Ответ: Дело в том, что депутатский корпус, избранный по новой системе, сможет определять свою политику. Сегодня в г. Днепропетровске приходят на прием к народному депутату для того, чтобы получить 50 гривен. И депутатскому корпусу, в большинстве своем, безразличны те проблемы, которые возникают в городе и области, потому что каждый депутат, который приходит в местный совет, имеет под мышкой свой закон, и других целей, кроме как протолкнуть этот закон, у него нет.

Вопрос: Виктор Валентинович, мы действительно сегодня нуждаемся в политическом структурировании, особенно на уровне Верховного совета. Но мы ведь изначально имеем дело с прямыми и всеобщими выборами. И вопрос заключается в том, сможет ли рядовой избиратель размежевать и найти отличия между политическими партиями? Мы не будем говорить о крайне левых и крайне правых, возьмем центристские партии.

Ответ: Шестьсот тысяч из 2 млн. 800 тыс. населения нашей области на прошлых выборах четко определились и проголосовали за Коммунистическую партию Украины. Что касается многих других партий, главная их беда заключается в том, что они похожи друг на друга. Леонид Данилович Кучма на встрече с Президентом Грузии М. Саакашвили четко сказал: „Яка це опозиція? Нас з Ющенко нічого не відрізняє.“ Эти партии и голосуют одинаково. А различия заключаются лишь в том, кто будет делить портфели. Опять же таки, хочу повторить, что при пропорциональной системе возникнет конкуренция программ. Перед избирателем должны стоять конкретные программы и он должен выбирать не лица, хорошие или плохие, красивые или некрасивые, женские или мужские, а программу. И если партия не выполнит обещания, написанные в программе, она не будет избрана на следующий срок. Пропорциональная система является установленной европейской практикой, и Украине незачем изобретать велосипед.

Н. А. Абраимов
начальник управления по делам
национальных меньшинств и миграции
Днепропетровской областной государственной администрации,
глава Днепропетровской областной организации ЛПУ(о)

**Только с введением пропорциональной системы мы добьемся
ответственности власти**

Еще в 1994 году, когда я баллотировался в депутаты Верховного совета, я был одним из немногих, кто заявлял о своей принадлежности к политической партии и говорил о том, что только с введением пропорциональной системы мы добьемся ответственности власти. Конечно, тогда это был глас вопиющего в пустыне, меня высмеивали и говорили о том, что у меня на первом месте находятся узкопартийные интересы.

Почему я говорю об этом сегодня? Потому что сторонником пропорциональной системы я являюсь второе десятилетие и наконец-то могу сказать, что Украина дождалась этого момента. Но хочу сказать и другое. Уважаемые коллеги! Мне кажется, что само по себе изменение избирательного закона ничего ровным счетом не даст. Потому что к избирательному закону, к изменению вот этой ситуации, к ответственной власти на основе в том числе и избирательного закона, Украина должна пройти еще очень серьезный путь. И я, например, его себе определяю как 10-20 лет. Потому что я уверен, что следующие выборы не дадут нам той ответственной власти, о которой сегодня мы здесь ведем речь.

Нам сегодня необходимо совершенно четко определить положение «третьего сектора», общественные организации должны занять свое место в гражданском обществе. Мы должны по-настоящему прийти к прозрачной власти. Мы должны прийти к тому, когда будет более-менее, я не говорю идеально, эффективно, нормальным образом построена в государстве судебная система, которая бы защищала и регулировала. И путь наш к этому я представляю достаточно неблизким. И не хочу спорить с господином Борщевским о том, что некоторые политические партии уже завтра смогут управлять отдельными районами или городами только лишь потому, что они имеют там свои ячейки. Понимаю, что этот закон подтолкнет к качественному росту партий, но следующее четырехлетие даст нам огромное количество проблем. И в первую очередь эти проблемы создаст новый закон о выборах депутатов местных советов. И я об этом говорю затем, чтобы остудить какой-то пыл. Хотелось бы, чтобы установилась пропорциональная система, но противоречий будет огромное количество. Мы знаем, что и нынешняя система имеет ряд противоречий, особенно в прежнем своем исполнении, когда в трудовых коллективах выдвигали кандидатов в депутаты, которые фактически не хотели этим заниматься, и которые, будучи избранными, пропадали через 2-3 заседания...

Подводя итоги, можно сказать, что в мире не существует ни одного идеального избирательного закона и ни одной идеальной избирательной системы. Просто любой концептуальный закон, который принимает

государство, должен быть обогащен и подкреплён ещё и огромным количеством гражданских и государственных институтов.

Следующие выборы будут зависеть скорее от той идеи, которая будет царить в обществе, нежели от законодательства...

Я хотела бы напомнить Виктору Валентиновичу Борщевскому ту историю, когда знаменитый лидер Владимир Ленин сказал: «Есть такая партия!». Какое тогда было законодательство о партиях? Никакого. Тем не менее эта партия сумела взять в свои руки власть, создать идеологию, которая была долгое время правящей и заняла прочное положение в нашем менталитете на многие годы. Наверное все-таки не надо говорить о том, что законодательство играет определяющую роль.

Мне хотелось бы напомнить присутствующим на сегодняшнем семинаре о том периоде, когда говорили, что: «Мы будем голосовать не за партии, а за личности». Тем не менее, в 1993-1994 годах личностей толком никто не знал, и их было отнюдь не так много, как нам с вами сегодня может показаться. Точно так же, как и сейчас, звездами первой величины на политическом небосклоне вряд ли кого можно назвать. Именно в 1993-1994 гг. шла борьба не личностей, а идеологий. Это было время, когда мы говорили о том, что коммунистическая идеология в том виде, в котором она существовала при Советском союзе, не работает в отношении экономики, развития социальных институтов, общественных организаций и т. д. Именно тогда выдвинулись новые силы, именно тогда мы впервые услышали имя Леонида Даниловича Кучмы как возможного Президента. И Л.Д. Кучму как политика сделала общественная организация «Межрегиональный блок реформ», в то время еще не являющаяся партией. То есть законодательства еще не было, а была в обществе какая-то идея, которая хотела противостоять исчерпавшей себя идее коммунистической. Так вот мне кажется, что следующие выборы будут зависеть скорее от той идеи, которая будет царить в обществе, нежели от законодательства, наличия партий или их отсутствия. В 1993-1994 гг. общество ярко выражено хотело обновления и ухода от тех догматических форм правления страной, которые были свойственны однопартийной системе. Но уже на президентских выборах 1999 года и парламентских выборах 2002 года такого явления не наблюдалось. Поэтому давайте подумаем, попытаемся спрогнозировать, что же будет руководить обществом на будущих президентских выборах 2004 года и парламентских выборах 2006 года. Потому что мы можем принимать замечательные законы, но избиратель придет на избирательный участок и проголосует за то, что он хочет.

Конституційна реформа зробить поштовх у напрямку до євроінтеграції

Є таке, можливо, аксіомне поняття, що ми розуміємо, що суспільство може мати майбутнє. Те суспільство, в якому буде вироблена громадянська відповідальна позиція, матиме перспективу. І ми повинні виходити з цього. І коли мені говорять про те, що в Україні слабкі партії, що цей закон невчасний, питають, хто буде представляти регіони у разі пропорційної системи виборів, в мене виникає у відповідь питання, а що ми запропонуємо інше, щоб структурувати суспільство, створити для нього умови, для розуміння ним, що воно повинно стати відповідальним, тобто зайняти громадянську позицію. І коли ми говоримо про політичну реформу - а це назрівало у суспільстві останні чотири - п'ять років, бо немає руху вперед, - мені прикро, що ця реформа не відбулася. І надії, що вона відбудеться, в мене сьогодні немає. І прикро, що ті, хто багато говорили про політичну реформу (я маю на увазі праві сили), зробили навпаки.

Я довгий час говорив про необхідність пропорційних виборів до Верховної ради, до місцевих рад. Я колись був депутатом Верхньодніпровської районної ради і пам'ятаю, як мене захищували, як мене залякували, як декілька років тому всі районні та обласні ради писали листи (під час розгляду закону про пропорційні вибори) про те, що суспільство до цього не готове. У такому разі воно ніколи не буде готове. Сьогодні представники законодавчої влади (народні депутати місцевих рад) є одночасно представниками виконавчої гілки влади. Давайте глянемо правді у вічі і скажемо, що ми - у болоті, бо законодавча гілка влади і виконавча зливаються у обіймах все міцніше, і останні вибори цей факт підтверджують. Я можу взяти будь-який район, де ДемПУ має свої осередки, і скрізь виконавчий апарат є депутатами районної ради. Голова районної державної адміністрації є депутатом районної ради. Мабуть, деінде, де голів призначали після виборів, виключення таки існують. Тобто ми впевнено можемо сказати, що представницька функція в Україні на місцевому рівні знищена. Щодо Верховної ради, то представницька функція у населення атрофувалась, тому що тих функцій, які повинна нести Верховна рада за законом, вона фактично не несе.

Можливістю прогресу є громадянська позиція населення. І сьогодні ми повинні сказати, що депутати місцевих рад абсолютно не виконують свої функції і ми повинні примусити їх це робити. Що може примусити їх виконувати? Тільки вибори на пропорційній основі. Дійсно, партії сьогодні слабкі, але до сьогодні партіям не було надано можливостей відповідальності. Сьогодні неодноразово наголошується на тому, що

членами партій в Україні є лише 3% населення. Втім, потрібно, щоб партії, як у всіх цивілізованих країнах світу, підтримували не за їх чисельність, а за ті справи, що вони зробили.

У разі, якщо конституційна реформа відбудеться, вступить в силу новий Закон „Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів”, і ми побачимо, що місцева влада запрацює більш ефективно. По-перше тому, що захоче потрапити до партійних списків, а по-друге, тому, що вона буде мати власне ім'я і особисту відповідальність. Населення буде знати за кого йому голосувати і до кого звертатися у разі потреби.

Як громадянин, а не керівник обласної партійної організації, я б дуже хотів, щоб це реформування відбулося. Це той фундамент на якому потім будуватиметься будівля. Сьогодні фундаменту немає, бо ми кажемо, що не готові. Ми не готові тринадцять років, і куди ми йдемо, ми не знаємо. Конституційна реформа зробить поштовх у напрямку до європейських країн, до розвинутої демократії.

**МЕСТНОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ И ОБЪЕДИНЕНИЯ ГРАЖДАН:
РЕАЛЬНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО И ПУТИ ЕГО ДАЛЬНЕЙШЕГО
РАЗВИТИЯ**

П.В. Хобот

*співголова Асоціації захисту прав споживачів
житлово-комунальних послуг «Наш дім»*

**Основні проблеми створення та діяльності
органів самоорганізації населення в Дніпропетровську**

Системного характеру розвиток органів самоорганізації населення (ОСН) в країні набув з прийняттям парламентом у 2001 році Закону України "Про органи самоорганізації населення". Впровадження в життя ОСН відбувалося, як правило, або тотально за ініціативою місцевої влади у малих містах без районного поділу, або «острівцями» за ініціативою самого населення у всіх містах. Передовиками на цьому шляху стали такі міста - Алчевськ (Луганська область), Бердянськ (Запорізька область), Макіївка (Донецька область) та інші.

Міська та районна ради.

Фактична ініціатива та контроль за створенням та діяльністю ОСН в містах з районним поділом знаходиться у компетенції або міської, або районної в місті ради (якщо це повноваження делеговано їй). Це в кінцевому результаті призводить, як правило, до конкуренції та конфліктів у галузі їх стосунків з ОСН.

Досьогодні надання дозволу та легалізація ОСН у Дніпропетровську знаходиться в повноваженні районних в місті рад. Вони, кожна на власний розсуд, проводять свою політику у галузі ОСН. В результаті:

- Система ОСН, як правило, охоплює приватний сектор на базі традиційних квартальних комітетів, які залишилися ще з часів СРСР. Виняток хіба що становить Індустріальний район, де створений комітет мікрорайону "Лівобережний-3";
- Легітимність більшості ОСН в місті є під великим сумнівом з огляду на процедуру їх створення (наприклад, загальні збори скликаються головою райради попри те, що це компетенція міського голови, або взагалі проходять без скликання), непроходження ними перереєстрації відповідно до вимог Закону України "Про ОСН" після його виходу у липні 2001 року, непереобрання свого складу після виборів у березні 2002 року;
- Роботою з ОСН переважно займаються житлово-комунальні та організаційні відділи районних в місті рад.

Саме тому з функціональної точки зору міській владі варто з самого початку контролювати процес створення та діяльності ОСН, розмежувавши повноваження щодо ОСН за їх видами між містом (комітети мікрорайонів) та районом (будинкові та квартальні комітети).

Відповідно міська рада повинна:

- запровадити єдину нормативно-правову базу для створення ОСН у місті (зміни та доповнення до Статуту, методичні рекомендації з легалізації (зразки документів тощо);
- запровадити єдину систему делегованих повноважень для районних в місті рад та ОСН різного рівня (комітети мікрорайонів, будинкові та квартальні комітети);
- надавати дозволи на створення комітетів мікрорайонів, надавати їм делеговані повноваження,
- в подальшому районувати все місто на мікрорайони.

Управління внутрішньої політики міської ради здійснюватиме:

- організацію проведення зборів та конференцій із створення комітетів мікрорайонів;
- реєстрацію комітетів мікрорайонів;
- координацію роботи РВК по створенню будинкових та квартальних комітетів;
- інформаційно-методичну діяльність із створення ОСН.

Районні в місті ради:

- надаватимуть дозвіл на створення будинкових та квартальних комітетів,
- надаватимуть організаційну підтримку та матеріально-технічну базу.

Відділи внутрішньої політики районних в місті рад:

- організовуватимуть проведення загальних зборів (конференцій) із створення будинкових та квартальних комітетів;
- здійснюватимуть легалізацію будинкових та квартальних комітетів;
- надаватимуть організаційну та правову допомогу ОСН.

Таке розділення повноважень між містом і районом дозволить, з одного боку, уникнути перевантаження, коли лише місто займається ОСН, а з іншого боку, взяти під контроль базове "звено" ОСН - комітети мікрорайонів.

Натомість після створення та легалізації комітету мікрорайону необхідно розробити механізм його взаємодії з райрадою та її виконкомом.

Кордони та чисельність жителів мікрорайонів.

Територія, у межах якої діє ОСН, визначається за рішенням ради, яка дала дозвіл на його створення (міської чи районної). З іншого боку, виключною компетенцією міських рад відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» є «прийняття рішень з питань адміністративно-територіального устрою в межах і порядку, визначених цим та іншими законами».

Створення мікрорайонів, як правило, відбувається за такими принципами (окремо або в їх поєднанні) - в межах виборчих округів до міської ради, географічних та адміністративних житлових масивів, на території однієї житлово-експлуатаційної одиниці. Задля уніфікації процесу створення комітетів мікрорайонів міські ради невеликих міст часто спочатку приймають рішення «Про систему ОСН в місті...», в якому структурують місто на конкретні мікрорайони, а вже після цього розпочинається централізований процес створення ОСН.

До прийняття такого рішення комітети мікрорайонів у місті бажано створювати лише в умовних цілісних мікрорайонах, тобто в тих, які за будь-яких умов неможливо або дуже важко розділити на інші мікрорайони - житлові масиви, колишні селища, вулиці з багатоквартирною забудовою. При цьому чисельність жителів цих ОСН повинна бути відносно однаковою і складати від 10 до 15 тис. осіб.

Скликання та проведення загальних зборів.

Законодавством це чітко не визначено, законодавчі акти вступають в протиріччя один з одним. Як правило, унормовується рішеннями на локальному рівні.

З іншого боку, створення ОСН виключно «згори», за ініціативою влади, дуже часто перетворює загальні збори на формальні адміністративні заходи без наявності кворуму і без реальної участі в ОСН самих жителів.

Проведення загальних зборів прописано в цілому в Статуті територіальної громади міста (їх скликає або міський голова, або делегує це право комусь іншому).

По-друге, в реальному житті фактично неможливо зібрати 50% +1 жителів стандартного багатоквартирного будинку. Йдеться про те, щоб для забезпечення легітимності проводити спочатку загальні збори громадян, які проживають в частині будинку (під'їзді) або частині вулиці. Ця норма дозволить жителям під'їздів і частин вулиць обирати своїх делегатів на конференції представників і будинку, і кварталу, і мікрорайону.

Повноваження та практична діяльність.

ОСН, відповідно до Закону України «Про ОСН», мають власні та делеговані повноваження. Власними повноваженнями ОСН наділяється під час своєї легалізації, і вони (повноваження) відбиті у Положенні ОСН.

Делегованими ж повноваженнями ОСН наділяється вже після своєї легалізації окремим рішенням та на термін дії місцевої ради, яка дала дозвіл на його створення. Місцева рада може делегувати ОСН свої повноваження, які не належать до її виключної компетенції, але:

- як правило, ці повноваження якраз є повноваженнями виконавчого комітету місцевої ради;
- на думку експертів, районна в місті рада не може надати ОСН делегованих повноважень, бо вона сама має делеговані повноваження, а делегувати делеговані повноваження заборонено.

Жодному ОСН в місті районні ради своїх повноважень не делегували. Адміністративні та контрольні ресурси ОСН використовуються дуже обмежено. Основна діяльність ОСН (квартильних комітетів) стосується, як правило, організації збору платежів жителів за вивіз ТПВ, надання довідок, надання матеріальної допомоги ветеранам тощо.

На цьому шляху варто скористатися досвідом Києва і прийняти єдиний документ, який би делегував повноваження районним в місті радам, комітетам мікрорайонів, квартальним та будинковим комітетам в разі їх створення.

На нашу думку, доцільно запровадити таку схему розподілу повноважень між ОСН різного рівня.

Комітети мікрорайонів:

- участь в розробці міських та районних цільових програм соціально-економічного та культурного розвитку, проектів місцевих бюджетів;
- розробка паспорту та плану розвитку мікрорайону (соціальна інфраструктура, нове будівництво та реконструкція, транспортні розв'язки тощо);
- ведення статистичного обліку громадян та окремих їх категорій;
- надання довідок з місця проживання, про склад сім'ї тощо, видача характеристик жителям, складання актів про фактичне проживання, обстеження матеріального стану, поховання тощо для пред'явлення в органи соціального забезпечення та інші - у взаємодії з будинковими комітетами;

- участь у прийнятті рішень про надання адресної соціальної допомоги пільговим та малозабезпеченим категоріям населення, реалізація власних програм з соціального захисту;
- організація роботи ради з профілактики правопорушень серед неповнолітніх з наданням своїх рекомендацій щодо позбавлення батьківських прав, опікунства тощо, проведенням профілактичної роботи з батьками; сприяння роботі дільничних інспекторів міліції та громадських формувань охорони громадського порядку;
- погодження надання дозволу на спорудження об'єктів містобудування, здійснення контролю за дотриманням нормативних актів в сфері будівництва;
- погодження надання дозволу на виділення земельних ділянок, здійснення контролю за дотриманням земельного та природоохоронного законодавства;
- здійснення контролю за санітарним станом території, складання протоколів про адміністративні порушення;
- погодження використання нежитлових приміщень, контроль за використанням житлового та нежитлового фонду, погодження надання дозволу на перепланування житлових та нежитлових приміщень в будинках - у взаємодії з будинковими комітетами;
- погодження планів виконання робіт з благоустрою мікрорайону, поточного та капітального ремонту будинків - у взаємодії з будинковими комітетами;
- контроль за виконанням робіт з благоустрою, будівництва тощо, виконаних за бюджетні кошти, та участь у підписанні відповідних актів прийому-здачі цих робіт (форма 2);
- контроль за виконанням певних міських програм (стан підготовки до опалювального сезону тощо);
- організація забезпечення захисту прав споживачів, проведення рейдів-перевірок закладів торгівлі та сервісу;

Будинкові комітети:

- надання довідок з місця проживання, про склад сім'ї тощо, видача характеристик жителям, складання актів про фактичне проживання, обстеження матеріального стану, поховання тощо для пред'явлення в органи соціального забезпечення та інші - у взаємодії з комітетом мікрорайону;
- погодження планів виконання робіт з благоустрою двору, поточного та капітального ремонту будинку - у взаємодії з комітетом мікрорайону;

- контроль за використанням житлового та нежитлового фонду, погодження надання дозволу на перепланування житлових та нежитлових приміщень в будинку - у взаємодії з комітетом мікрорайону;
- складання щомісячних актів прийому-здачі робіт з обслуговування та утримання житлового фонду та прибудинкової території, участь у складанні актів-претензій з приводу якості надання послуг з тепло- та водопостачання;
- участь у підписанні актів прийому-здачі ремонтних робіт у будинку (форма 2);
- рознесення квитанцій на оплату житлово-комунальних послуг, облік та робота з боржниками;
- здійснення оперативного зв'язку з житлово-експлуатаційною організацією з приводу аварійних та інших ситуацій;
- організація жителів для проведення ремонтних робіт в будинку та благоустрою прибудинкової території за кошти жителів.

Взаємовідносини між ОСН різного рівня.

ОСН різного рівня, тобто і будинкові, і комітети мікрорайонів, і інші, якщо навіть знаходяться на одній території, формально рівноправні і не підпорядковуються один одному, що теоретично може призвести до конфліктів між собою у їх діяльності.

Задля того, щоб «ієрархізувати» систему ОСН міста, не порушуючи діючого законодавства (нажаль, це практика багатьох міст щодо ОСН), міській раді необхідно, як вже згадувалось вище, своїм рішенням затвердити загальний перелік власних та делегованих повноважень для кожного рівня ОСН, і таким чином будинкові та комітети мікрорайонів не будуть «перетинатися» в своїх повноваженнях. Окрім того, доцільно, щоб:

- комітети мікрорайонів реєструвалися з отриманням статусу юридичної особи, а будинкові та квартальні комітети легалізувалися шляхом повідомлення;
- голови ОСН нижчого рівня обов'язково входили до складу ОСН вищого рівня;
- в подальшому утворити координаційні ради комітетів мікрорайонів в кожному районі.

Матеріально-технічне забезпечення та стимули.

Фінансування ОСН йде, як правило, по-перше, на заробітну платню їх керівництву та адміністративні витрати, по-друге, на благоустрій тощо їх територій (в такому разі може застосовуватися принцип пропорційності - відповідно кількості жителів: м. Бердянськ - 1,17 грн. на особу, м. Алчевськ - 2,00 грн.).

Якщо ОСН легалізовано як юридичну особу, то кошти можуть йти:

- безпосередньо на рахунок ОСН;
- якщо ОСН легалізовано шляхом повідомлення, то міська (районна в місті) рада може відкрити для ОСН субрахунок або витрачати кошти за статтею «на органи управління», в такому разі працівники ОСН повинні бути оформлені на роботі в МВК чи РВК.

В районних бюджетах, як правило, щороку виділяються кошти на матеріальне заохочення керівників ОСН (в середньому - 50 грн. щомісяця) та на канцелярські потреби.

Доцільно запровадити таке матеріально-технічне забезпечення та фінансування для ОСН різного рівня.

Комітети мікрорайонів (юридичні особи):

- надання приміщення у постійне користування з мінімальною орендною ставкою, можливо, в тих приміщеннях, де розташований ЖЕК, дільничні інспектори, веде прийом депутат міської ради тощо;
- поступове придбання оргтехніки та меблів за рахунок бюджету та місцевих спонсорів;
- оплата оренди, житлово-комунальних послуг, зв'язку, інших адміністративних витрат за рахунок бюджету та місцевих спонсорів;
- оплата ставок голови та секретаря комітету, бухгалтера (за сумісництвом) за рахунок бюджету;
- в подальшому - спрямування на рахунок ОСН «депутатських» коштів на благоустрій території.

Будинкові та квартальні комітети (легалізовані шляхом повідомлення):

- надання приміщень для зборів та прийому громадян або в самому будинку (колясочні тощо), або в певний час в приміщенні комітету мікрорайону;
- щоквартальне (або щомісячне) матеріальне заохочення голів та активу.

Для створення ОСН необхідно запровадити також систему стимулів, а саме:

- прийняття рішення про першочергове спрямування бюджетних коштів на ремонт та благоустрій тих мікрорайонів, вулиць та будинків, де створені ОСН (досвід Бердянська щодо ОСББ);
- оснащення побудинковими засобами обліку споживання теплової енергії та води лише будинків, у яких створені ОСН (в

разі реалізації міської програми оснащення житлового фонду лічильниками).

ОСН як спосіб вирішення проблем села

В сучасному українському суспільстві територіальні громади починають відігравати все помітнішу роль. І не лише тому, що власне громадяни мають велике бажання об'єднуватися у якісь органи чи групи. Скоріше, основною причиною цього є часта нездатність держави забезпечити нормальні умови існування власним громадянам. Лозунг сьогоднішнього дня: “Спасіння потопаючих - справа рук самих потопаючих”, і він змушує багатьох українців задуматися над вирішенням власних проблем без покладання на когось. Однак самотужки це зробити досить важко. От і об'єднуються наші люди від Ужгорода до Луганська для того, аби краще захищати свої права і відстоювати власні інтереси. Адже “гуртом і батька легше бити”. Дніпропетровська область тому не виключення.

Правда, необхідно відмітити, що на Дніпропетровщині нині більш характерні об'єднавчі процеси у містах та містечках. Саме тут громадяни активно гуртуються за місцем проживання у об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, будинкові комітети та інші форми органів самоорганізації населення (в залежності від районування міста, особливостей його забудови). Частіше всього це органи, які формуються мешканцями, об'єднаними спільним проживанням у межах одного будинку, вулиці, кварталу чи мікрорайону.

В то й же час процес створення громадянами ОСН чомусь оминає села і селища регіону, хоча при нинішньому стані справ у сільській глибинці такі органи стали б справжньою знахідкою не лише для самих мешканців, а й для місцевої влади. Особливо на території тих сільських та селищних рад, де до їхнього складу входять 2-3 села. Адже сільський голова фізично не в змозі бути у трьох місцях одночасно, володіти повною ситуацією у кожному з підпорядкованих йому населених пунктів і досконально знати місцеві проблеми. Тут у дію можуть успішно вступити ОСН.

За умов, коли органи самоорганізації створено за потребою мешканців, коли до їхнього складу входять авторитетні й активні люди, вони, ці органи, можуть стати досить важливим інструментом як облаштування території спільного користування за місцем проживання громадян, так і щодо впливу на прийняття радою чи виконкомом рішень, що можуть торкатися життя громадян та й самої території юрисдикції органу самоорганізації населення. Наприклад,

землевідведення, оренда комунального майна, погодження розташування об'єктів чи маршрутів транспорту тощо. Можливий перелік повноважень органу самоорганізації населення можна побачити у законі про органи самоорганізації, в статті 14.

За ініціативи жителів, місцева рада надає дозвіл на створення органів самоорганізації населення і приймає місцевий нормативний акт у вигляді відповідного положення про органи самоорганізації. Органи самоорганізації створюються на зборах мешканців за місцем проживання, які обирають склад цих органів та затверджують положення, що визначають їхню організаційну структуру та засади діяльності. Важливим тут є дотримання принципу, за яким у таких зборах мають брати участь не менше половини жителів відповідної території, що мають право голосу. Після цього рада також може наділити створені органи самоорганізації населення часткою своїх повноважень, певними матеріальними та фінансовими ресурсами.

Відмітимо, що досить важливими моментом у діяльності ОСН є і той факт, що вони, на відміну від бюджетних установ, можуть активно залучати на потреби села спонсорські та благодійні внески. Фактично, створення ОСН у віддаленому селі дає змогу місцевому сільському голові зняти з себе частину обов'язків, добровільно передавши їх представникам громади, і ввести в селі безпосереднє місцеве управління. Голова сільради, залишаючись абсолютно відвертим та щирим зі своїми виборцями, залишає їм право на свій розсуд розвивати село.

Як показує досвід роботи Дніпропетровського обласного відділення ВГО “Комітет виборців України”, робота сільських ОСН є успішною. Так, у квітні 2003 року за ініціативи ДОВ ВГО КВУ було створено та зареєстровано перший у Дніпропетровській області сільський орган самоорганізації населення, який успішно діє і нині. Після певної підготовчої роботи, проведеної юристами організації, жителі с. Ульянівка, яке відноситься до Чаплинської сільської ради Петриківського району, провели збори громадян і виступили з ініціативою створення “Сільського комітету с. Ульянівка”. Зараз ульянівський ОСН, за підтримки місцевої сільської ради, активно працює над благоустроєм села, відновленням каналізаційної системи та прибиранням кладовищ. На черзі - ремонт доріг та створення свого невеличкого комунального господарства.

Звичайно, створення органу самоорганізації населення на селі ще не є запорукою вирішення усіх його проблем одним махом. У цьому питанні усе залежить від бажання самих мешканців змінити ситуацію на краще та від їхньої готовності працювати на благо села.

А. В. Воронкин
*председатель правления благотворительной организации
«Днепропетровская фундація социального инвестирования»*

**Социальный заказ в Днепропетровской области:
перспективы использования как инструмента решения
социально-экономических проблем региона**

Сегодня мы встречаем немало терминов, которые относятся к «третьему сектору» прямо или косвенно. Многие из них мы понимаем, некоторые кажутся новыми. Но всё же все эти термины объединяет одно качество – улучшение социально-экономического, культурного, и так далее, климата в нашем государстве, а также повышение потенциала так называемых «организаций гражданского общества».

Сегодня мне хотелось бы более полно раскрыть термин «социальный заказ».

Прежде всего, позвольте отметить, что социальный заказ никогда не рассматривался только как способ поддержки общественных структур (общественных и благотворительных организаций). В первую очередь социальный заказ – это один из многих инструментов и подходов к эффективному решению социальных проблем, чаще всего – наиболее приоритетных для той или иной территориальной общины.

С самого начала внедрения социального заказа в Украине (а это предположительно 2000 год), он рассматривался как **механизм привлечения ресурсов** в социальную сферу, и определения на конкурсной основе наиболее оптимального варианта и более профессионального исполнителя в разработке и реализации целевых социальных программ и проектов.

Почему это механизм в первую очередь привлечения ресурсов?

Рассмотрим общественные структуры: через механизм социального заказа они привлекают ресурсы в свою организацию из местных источников (государственные структуры).

Государственные структуры – как показывает практика внедрения социального заказа, как показывает здравый смысл и принципы эффективных подходов в деятельности, механизм социального заказа позволяет исполнителю одного получить не более 70-80% от общей стоимости проекта. Остальные средства исполнитель социального заказа обязан привлечь из других источников.

Теперь относительно исполнителей в разработке и реализации целевых социальных программ с применением социального заказа.

Только ли общественные и благотворительные организации могут принимать участие в конкурсах на получение финансирования? Нет. В этих конкурсах могут принимать участие юридические лица всех форм собственности, а также и отдельно взятые граждане. Естественно, что для неприбыльных и коммерческих структур условия получения заказа на реализацию программы или проекта должны несколько отличаться. Также, получение индивидуальных грантов можно скорее отнести к именовым стипендиям. Но, как показывает опыт Днепропетровска, можно также давать и индивидуальные гранты.

То есть я хочу ещё раз отметить, что социальный заказ – это не способ поддержки и финансирования неприбыльного сектора, это очень непростой инструмент решения приоритетных социальных проблем в государстве, в регионе, в городе, в селе.

Также нельзя не упомянуть ещё об одном аспекте социального заказа – о вопросе зависимости исполнителей социального заказа, и в первую очередь общественных и благотворительных организаций, от органов власти в процессе реализации механизма социального заказа.

Сильно ли зависят общественные и благотворительные организации от международных донорских организаций в процессе получения и реализации грантов? Вопрос спорный. Ответ на него ищут многие, включая и народных депутатов Украины.

Я также не знаю окончательного ответа на него, но сделаю попытку поразмышлять на эту тему. Во-первых, о какой зависимости идёт речь? Финансовой? В таком случае ответ «да». Как любая нормальная организация, донор хотел бы знать, каким образом тратятся деньги, на что, и являются ли эти затраты наиболее эффективными. И это нормальное положение вещей, ибо речь идёт о финансово-деловых отношениях между грантополучателем и грантодателем. Грантодатель вправе потребовать отчёта за потраченные деньги. И, наверное, правильнее было бы назвать это не зависимостью, а подотчётностью и выполнением взятых на себя обязательств, а также корпоративной порядочностью и законопослушностью.

В случае с механизмом социального заказа, мы также видим «грантодателя» и «грантополучателя». В роли грантодателя выступают органы власти, а если быть точнее, то органы местного самоуправления, так как социальный заказ реализуется через соответствующие местные советы и их исполнительные комитеты, а также специальные конкурсные комиссии. Также, как и в случае с международными донорами, проводится «грантовый конкурс», определяются победители и перечисляются транши. Схема точно такая же. И, конечно, грантодатели, т.е. органы власти, хотят узнать, каким образом тратятся

деньги, и в какой-то мере контролировать этот процесс. Также есть ещё одно отличие – процесс контроля использования средств грантодателя грантополучателем. В международных фондах существуют специальные финансовые подразделения. Процесс же использования бюджетных средств (и государственного, и местного бюджетов) имеет существенные отличия от процесса использования внебюджетных средств. Здесь мы видим не только местный совет депутатов, но и ответственных распорядителей бюджетных средств (для тех, кто не знаком с бюджетным кодексом). На уровне городов и сёл эту роль выполняют исполнительные комитеты соответствующих советов. На уровне же области и районов появляются государственные администрации, то есть органы исполнительной власти. В отличие от международных доноров, распорядители бюджетных средств также несут ответственность за их целевое использование перед соответствующими советами в установленном порядке. Поэтому они также заинтересованы в успешной реализации программ и проектов в рамках социального заказа.

То есть получается тоже лишь подотчётность и выполнение взятых на себя обязательств, а также необходимость наличия корпоративной порядочности и законопослушности.

Итак, в процессе реализации социального заказа мы видим не зависимость кого-то от другого, а скорее «взаимозависимость». В одной из множества теорий практической психологии, американца Р.Кови, «взаимозависимость» представлена как наиболее развитая форма психологического состояния и парадигмы человека, а также взаимоотношения между людьми.

Социальный заказ – один из важнейших механизмов реформирования социальной сферы Украины.

Можно и нужно выделить роль и место соцзаказа в системе социального партнерства.

Межсекторный вариант термина «социальное партнерство» означает налаживание конструктивного взаимодействия между тремя силами, действующими на общественной арене страны: государственными структурами, коммерческими предприятиями и некоммерческими организациями. Представители каждого из этих трех секторов имеют разные возможности и ресурсы для решения социальных проблем, у них часто разные представления об их природе. Но, несмотря на все различия, сотрудничество секторов необходимо, поскольку ни государство, ни бизнес, ни общественность не могут в одиночку справиться с решением различных проблем общества.

Проще и эффективнее строить взаимодействие (особенно в социальной сфере), если стороны хорошо осведомлены о потребностях конкретной (а не абстрактной) целевой социальной группой населения. И в этом могут пригодиться и оказать неоценимую услугу именно некоммерческие организации.

Исходя из всего этого, механизмы социального взаимодействия государства с общественностью должны строиться таким образом, чтобы четкая, согласованная и недвусмысленная система правовых норм обеспечивала взаимодействие, а процедуры разработки и реализации социальных программ и проектов были открытыми и контролируруемыми общественностью. Надо также обеспечить разнообразные формы и способы финансирования из разных источников на базе открытых конкурсов, а также фиксированные и согласованные правила оценки, отчетности и контроля за ходом выполнения взаимных обязательств сторон.

Всем этим требованиям в полной мере отвечает социальный заказ как одна из наиболее эффективных форм социального взаимодействия органов власти и негосударственных структур на основе поддержки конструктивной инициативы.

Роль государства здесь состоит в определении приоритетов социальной политики, формировании целевых социальных программ, размещение на конкурсной основе социальных заказов на их выполнение и контроля за выполнением социальных контрактов. Социальный контракт заключается между заказчиком, выступающим от имени органа государственной власти, местного самоуправления и некоммерческой организацией, победившей на конкурсе.

В свою очередь НГО может на договорной основе привлекать к осуществлению социального заказа спонсора в лице субъекта предпринимательской деятельности или грантодающей организации.

Если перейти к Днепропетровской области, то мы можем увидеть, что в тех или иных подразделениях органов власти существуют моменты предоставления финансирования НГО для реализации программ, но правильное этот процесс было бы назвать «Муниципальные гранты». Так как чаще всего средства даются НГО на реализацию мероприятий, стоящих в плане деятельности того или иного отдела и управления, НГО выступает лишь как исполнитель.

В процессе же социального заказа НГО выступает в роли инициатора проекта и сама разрабатывает план действий для решения той или иной проблемы.

Поэтому с целью развития в Днепропетровской области инновационных социальных технологий, для улучшения условий

деятельности общественных структур, а также для содействия решению социальных проблем в Днепропетровской области, в территориальных громадах, Днепропетровская фондация социального инвестирования совместно с Днепропетровским центром молодежного сотрудничества, начиная с конца 2002 года, занимаются вопросами внедрения механизма социального заказа в нашем регионе. Мы не ставим перед собой целью задекларировать, что, мол, в Днепропетровской области заработал социальный заказ.

Наша задача – создать жизнеспособный механизм распределения средств из местных бюджетов среди негосударственных организаций для решения наиболее острых проблем территориальных сообществ. И чтобы этот механизм был эффективным, результативным, доступным, прозрачным, законным.

На сегодняшний день сделано немало.

Во-первых, проведена программа обучения общественных организаций из малых городов и сёл нашей области «Развитие волонтерского движения». Программа реализовывалась при поддержке фонда Евразия. Реализация данной программы играет существенную роль в системе внедрения социального заказа. Прежде всего потому, что в результате её реализации были подготовлены специалисты общественных организаций из 22 районов Днепропетровской области. Они прошли курс обучения по вопросам менеджмента неприбыльных организаций.

Далее, на протяжении 2003-2004 гг. команды этих двух организаций (ДФСИ, ДЦМС) тщательно изучили опыт внедрения социального заказа в городе Одесса. Это стало возможным благодаря партнёрским отношениям с одесскими коллегами, в частности Ассоциацией поддержки общественных инициатив «Ассоциация Ковчег». В лице представителей этой организации мы нашли единомышленников.

Совместно с Ассоциацией Ковчег, по их инициативе, в Украине на протяжении 2003-2004 года реализуется проект «Механизмы социального инвестирования». В проекте принимают участие организации из Днепропетровска, Одессы, Черновцов, Николаева и АРК Крым. Ключевым моментом данного проекта является разработка и адаптация механизма социального заказа в 5 регионах Украины. И, наверное, самым важным звеном проекта является создание сети центров социального инвестирования. Этим центрам, а в Днепропетровске он существует на базе ДФСИ, предстоит выполнить существенную работу и сыграть важную роль в процессе внедрения и реализации инновационных социальных технологий. На сегодняшний

день уже создана и внедряется система определения приоритетных проблем, решать которые предстоит с помощью социального заказа.

На данный момент в Днепропетровске достигнуты значительные результаты по внедрению социального заказа на региональном уровне. Основываясь на наработках Одессы, нами сегодня разработан проект программы социального заказа в Днепропетровской области. Необходимо отметить, что в процессе разработки данной программы, равно как и во всём процессе внедрения социального заказа в нашей области, самое активное участие принимают представители исполнительного аппарата под руководством заместителя председателя областного совета по исполнительному аппарату – управляющего делами В.А. Пасечника, депутаты Днепропетровского областного совета. Благодаря их участию, а соответственно, и поддержке председателя Днепропетровского облсовета Г.И. Булавки, стало возможным проведение региональной конференции «Внедрение инновационных социальных технологий на Днепропетровщине» в декабре 2003 года. Можно сказать, что эта конференция стала своеобразной вехой в процессе внедрения соцзаказа. В работе конференции принимали участие более 80 человек – представителей районных советов, райадминистраций, общественных организаций и других структур.

Главным вопросом конференции стало обсуждение механизма социального заказа. Звучало много аргументов и «за» и «против», но, в конце концов, участникам удалось достигнуть консенсуса. В финале конференции было решено создать объединённую рабочую группу по вопросам внедрения инновационных социальных технологий на Днепропетровщине. И уже есть первые результаты деятельности данной группы. Разработан план внедрения механизма социального заказа в нашей области. Первые этапы этого плана уже вступили в стадию реализации.

К процессу внедрения социального заказа привлекаются также и представители районных центров нашей области.

Сегодня можно выделить ряд сложностей в процессе внедрения данного механизма в нашем регионе:

- существует довольно много открытых вопросов практического применения социального заказа в регионе, такие как определение ответственного заказчика социального заказа на областном и районном уровнях, технология определения и утверждения перечня приоритетных проблем для их решения с помощью социального заказа и др.

- низкий уровень развития и жизнеспособности негосударственных организаций в районах и городах Днепропетровской области. Одной из причин данной проблемы является неосведомлённость населения, отсутствие профессиональной подготовки у представителей существующих зарегистрированных негосударственных организаций, а также множество других причин, которые усложняют процесс внедрения социального заказа на районном уровне.

Сейчас обсуждаются пути их преодоления.

Мне бы хотелось отметить, что механизм социального заказа влечёт за собой целый ряд серьёзных преимуществ для нашего общества, таких как:

- повышение адресности, доступности, массовости социально-значимых программ;

- расширение опоры на общественные ресурсы при реализации региональной и местной политики органами власти;

- повышение общественной активности населения;

- содействие социальной защищённости всех категорий населения;

- содействие общественному контролю за выполнением социальных программ и деятельностью органов государственной власти;

- наиболее адекватному перераспределению социальной ответственности между государством и обществом.

Социальный заказ – ещё одна ступенька на пути к построению гражданского общества в Украине, и ступить на неё нам нужно твёрдо и уверенно!

Про соціально-політичний стан в Жовтневому районі м. Дніпропетровська

В Жовтневому районі, станом на перше січня зареєстровано та діє 44 політичні партії, 33 громадських об'єднання, 2 територіальні та 9 квартальних комітетів. Членами партій є 13 депутатів Жовтневої районної ради. В тому числі: Соціал-демократичної партії України (об'єднаної) - 7 осіб, Народного руху України, "Реформи і порядок", Аграрної партії України, "Трудової України", Народно-демократичної партії України – по 1 особі, позапартійні депутати - 27 осіб.

Серед політичних партій району найчисленнішою є Аграрна партія України (керівник осередку - ректор ДДАУ В.І. Шеманьов) - біля 5000 чоловік, члени якої здебільш науковці інституту зернового господарства та викладачі і студенти агроуніверситету, на базі якого проводяться республіканські та регіональні збори АПУ. Останній був присвячений приїзду керівника фракції АПУ у Верховній Раді України Катерини Вашук. До свята закоханих під егідою партії було проведено конкурс "Студентська красуня". Нагороди та подарунки переможцям вручав керівник обласного осередку партії, Народний депутат України Олександр Шевченко.

Однією із помітніших партій району є місцевий осередок СДПУ(О) – 1500 членів (керівник - депутат райради К.Л. Афанасьєв). За ініціативою осередку, спільно з центром культури "Джерело", на спортмайданчиках ж/м "Перемога" на честь визначних свят та пам'яті поважних людей проводяться футбольні турніри дитячих команд, команд політичних партій та громадських організацій. Також осередком організовуються покладення квітів до пам'ятних місць, концерти художньої самодіяльності до знаменних дат.

Осередком СДПУ(О) спільно з центром культури "Джерело" у спортзалі НВК №66 проведено футбольний турнір дитячих команд "Різдвяні зірки" за участю команд з різних регіонів. Райкомом спільно з громадською організацією любителів зимового плавання "Білий ведмідь" на Комсомольському острові проведено акцію "Купання одружених у льодяній купелі".

Сподіваємося, що з приходом до керівництва районним осередком Партії зелених молодого енергійного депутата райради Дмитра Хіміча активізується робота осередку по направленості партії на благо району.

Осередками партій, які входять до блоку Віктора Ющенка, на чолі з Конгресом Українських Націоналістів, у лютому проведено захід по вшануванню Героїв Крут, козаків і січових стрільців, похованих в братський могилі біля будівлі "Діорами".

Партія "Трудова Україна" (132 члена, керівник Л.А. Дигун, депутат райради М.П. Дигун), активно працює з районною владою, бере участь у

заходах. За ініціативою осередку в металургійної академії проводився баскетбольний турнір на честь Дня студента. Співпрацюють – НДП (керівник В.В. Кучер, 380 чол.); Партії Регіонів (задекларовано 1000 осіб, керівник О.Ф. Подольська); Демократичної партії України (300 осіб, керівник С.М. Пиріг), партії "Демократичний союз" (277 членів, керівник Л.Г. Харченко).

Діяльність осередків Комуністичної партії та лівих сил взагалі активізувалася під час святкування Дня захисників Вітчизни. Членами партії проведено альтернативне покладання квітів до пам'ятників Слави, генералу Пушкіну та мітинг біля братської могили на Жовтневій площі. Комуністична партія (керівник О.М. Попов) об'єднує 110 осіб. Теж саме можна сказати про осередок партії "Батьківщина" (задекларована кількість – 600 членів), який, наприклад, не брав участь в пікетуванні райради під час загальноукраїнської акції партії проти підняття цін на хліб.

Інші осередки партій мають невелику кількість членів чи тільки задекларовані; активно не працюють або беруть участь в загальнопартійних заходах.

Наради з представниками політичних партій та громадських об'єднань проводяться кожний квартал, як правило, до державних свят та знаменних подій, а якщо є потреба, то й частіше.

Так, з нагоди святкування Дня 7-ої річниці Конституції України та 12-ої річниці Незалежності України були проведені „круглі столи” з керівниками осередків політичних партій, об'єднань громадян (громадських, релігійних, профспілкових, територіальних), зареєстрованих на території району.

В семінарах-нарадах приймають участь фахівці управління юстиції з питань реєстрації політичних партій і об'єднань, відповідальні від правоохоронних органів району.

Щодо конституційних реформ та реформ місцевого самоврядування, виступали викладачі регіонального інституту Національної академії державного управління при Президентові України, кандидати наук І.Г. Батраченко та заступник ректора Н.Т. Гончарук.

В семінарі за темою „Суспільно-політичний розвиток країни. Стратегія політичної реформи” взяли участь: професор, доктор наук, завкафедрою політології ДНУ, член ради експертів з внутрішньополітичних питань при Президентові України О.С. Токовенко; молоді вчені-політологи ДНУ. Проводилися також семінари з нагоди 60 річниці визволення міста від німецько-фашистських загарбників в приміщенні діорами. Зацікавленість у громадян району викликав семінар „Обережно, секта!”, який проведено спільно з радою жінок та центром „Діалог”.

Серед громадських організацій найбільш активні: благодійний фонд Народного депутата України С.А. Бичкова „Духовне відродження”, рада жінок, рада ветеранів України, об'єднання ветеранів Афганістану, товариство сприяння обороні України, асоціація торгових підприємств, „Союз Чорнобиль України”, два товариства інвалідів, Литовський культурно-діловий центр „Гінтарас”, „Загальновійськова спілка України”

та інші, які постійно проводять збори своїх членів, покладають квіти до пам'ятників.

В День Незалежності, біля літнього театру парку ім. Т.Г. Шевченка проведено виставку-огляд діяльності районних осередків політичних партій, громадських організацій з демонстрацією стендів, наочної агітації та концерту майстрів художньої самодіяльності осередків партій та громадських організацій.

В районі 6 храмів Української Православної Церкви Московського патріархату (основні: Преображенський кафедральний собор, Свято-Миколаївський храм на Монастирському острові); 2 громади Київського патріархату; єврейська хоральна синагога "Золота роза"; Протестантська церква Адвентистів Сьомого Дня; релігійні громади - мусульманського культу, Свідків Ієгови, Мормонів, "Блага звістка", "Віфсієда", "Церква Христа", "Слово життя" та деякі інші. Активно працює духовна місія "Злагода"; церкви "Двері в небо" (ст. пастор Ю.В.Коновалов), яка постійно проводить акції "Дніпропетровці проти наркотиків, алкоголю, СНІДу та аморального образу життя", в яких беруть участь до 100 осіб.

Третью четверга кожного місяця на зборах у підприємствах та організаціях району проводиться Єдиний день інформування населення за переданими темами і лекційними матеріалами. Усього в цих заходах по району задіяні в середньому 15 000 слухачів.

Так, з нагоди святкування 85 річниці проголошення Акту Злуки українських земель був проведений "круглий стіл" з представниками громадськості району. Виступили з основною темою та взяли участь в обговоренні проблем викладачі інституту Національної академії державного управління при Президентіві України, кандидати наук, заступник ректора Олександр Рудік та завідувач кафедри історії державного управління Леонід Прокопенко. Завершився "круглий стіл" гострою дискусією представників полярних політичних сил, що підкреслює необхідність та неабиякий інтерес до його проведення.

Цікавою формою проведення роботи стало запрошення до спілкування та обговорення актуальних питань відомих та авторитетних громадян - мешканців району.

Так, до 15 річниці виведення військ з Афганістану у депутатському залі райради відбулася зустріч представників громадськості та активу молоді району з учасником цих подій, співробітником радянської дипломатичної та секретної місії у 10 країнах світу Геннадієм Безгодовим. Зустріч викликала зацікавленість, тому планується в наступному цю практику продовжити та поширити, не обмежуючись приміщенням райради.

19 лютого для курсантів та викладачів юракадемії МВС проведено лекцію за темою дня інформування "Забезпечення техногенно-екологічної безпеки як основи розвитку держави". Лектор, закріплений за районом від облдержадміністрації, - начальник управління М.О. Абраїмов.

Серед громадських організацій найбільш активні за останній час: благодійний фонд Народного депутата України С.А. Бичкова "Духовне відродження", рада жінок, рада ветеранів України, об'єднання ветеранів

Афганістану. Останнє прийняло активну участь в міських та районних заходах, присвячених вшануванню свята воїнів-інтернаціоналістів та 15 річниці виведення військ з Афганістану.

Активізується робота в районі осередку всеукраїнської громадської організації “Загальновійськова спілка України” (керівник Геннадій Чумак), яка проводила у актовому залі інституту державного управління святкову конференцію, присвячену Дню захисників Вітчизни. Також організація, в складі якої є депутати райради, проводила благодійні заходи по оснащенню школи №73, яку бере під свою опіку.

Завдяки вчасному втручання та принциповій позиції компетентних служб виконкому райради, припинена діяльність релігійної громади “Східна брама”, яка діяла в районі, порушуючи законодавство про релігійне об’єднання та про освіту. На підставі документів, наданих районом до міськвиконкому, діяльність громади “Східна брама” була припинена.

Щодо залучення віруючих до альтернативної служби, проводиться роз’яснювальна робота з керівництвом нетрадиційних релігійних культів - церкви Адвентистів Сьомого Дня, Свідків Ієгови, Мормонів, “Благої звістки”, ”Віфіседа”, “Двері в небо” (ст. пастор Ю.В. Коновалов).

Рішенням міської ради № 2207 від 21 серпня минулого року, визначені постійні місця проведення масових заходів в районі - це площа перед Лоц-кам’янським палацом культури та майдан по бульвару Слави, напроти універсаму “Рейнфорд - на Победі”.

На вказаному місці під патронатом обласної організації “Партії Регіонів” за підтримки депутата міськради від району Олександра Жукова проведено розважальну програму до народного свята “Масляна”, в якій прийняла участь значна кількість мешканців району. В районному осередку партії - керівник О.Ф. Подольська - задекларовано 1000 осіб.

Щотижневі інформативні звіти про основні громадсько-політичні події та стан справ у районі надаються до управління внутрішньої політики міськради та громадської приймальні народного депутата України С.А.Бичкова, оперативно доводяться до безпосереднього керівництва.

**Взаимодействие представителей
органов местного самоуправления и объединений граждан**

Принимая участие в диалоге власти и общественности, в качестве помощника депутата городского совета, могу однозначно сказать, что возросший интерес к таким базовым элементам гражданского общества как объединения граждан, очень своевременный. Эффективность общественных организаций во многом зависит от способности сконцентрироваться на приоритетных проблемах: социальной защиты населения, развития сферы услуг, жилищно-коммунального хозяйства, повышения уровня жизни населения и развития рынка труда, инвестиционной политики, охраны окружающей среды. Вот здесь контакт с избирателями и городскими властями осуществляется через депутатскую приемную.

Общественная приемная депутата городского совета по избирательному округу № 66 Николая Григорьевича Царенко работает уже два года. При ней создан кабинет медицинской помощи (здесь могут сделать массаж, измерить давление, поставить диагноз), оказываются правовые консультации квалифицированными юристами, налажена работа по оказанию поддержки малоимущим семьям.

Ежедневно мы принимаем жителей округа, стараемся максимально помочь им в разрешении их проблем. За последний год в приемную обратилось около 800 человек. Это обращения как пожилых людей пенсионного возраста, которым необходима помощь в решении повседневных проблем, так и людей трудоспособных. Одним словом, спектр возникающих проблем очень широкий: коммунальные, финансовые, социальные. Штат помощников депутата состоит из четырех человек, и поверьте мне, работы хватает каждому.

Обращаясь к вопросу создания общественных объединений граждан, нужно сказать, что в нашем округе организовываются общественные объединения совладельцев квартирных домов.

Одним из положительных примеров может служить подобная организация, возникшая по инициативе жильцов дома по ул.

Метростроевской, 1. Усилиями ее членов были заменены трубы водоснабжения в доме, благоустроена придомовая территория (разбиты цветники, высажены деревья). Со стороны депутата городского совета Н.Г. Царенко оказывается не только организационная поддержка, но и реальная, практическая помощь. Обратившись к своему депутату с просьбой оказать содействие в организации благоустройства территории, жильцы дома были приятно удивлены тем, что им выделили строительные материалы для восстановления беседки, завезли землю для клумб, установили лавочки, усилиями депутатской приемной была полностью произведена обрезка деревьев и кустарников. Результаты такой совместной работы удовлетворяют не только живущих в этих домах людей, но и представителей власти (в прошлом году этот дом был отмечен городским головой И. И. Куличенко в числе одного из лучших домов города).

Уже стало хорошей традицией совместное проведение субботников на избирательном округе: жильцы дома – депутатская приемная – представители ЖЭКа.

Еще один пример самоорганизации: к 60-летию освобождения города Днепропетровска от фашистских захватчиков по инициативе жителей и при поддержке депутата горсовета Н.Г. Царенко был создан клуб «Добро» - добровольная общественная организация людей пенсионного возраста. Участники клуба с большим энтузиазмом собираются вместе, проводят встречи со школьниками, организовали хор.

За два года депутатской деятельности, наполненной решением наказов избирателей, непростых задач повседневного бытия, от выполнения которых зависит благополучие, самочувствие и комфорт людей, достаточно внимания было уделено реализации проектов, имеющих социальную направленность, касающихся как пенсионеров, так и людей трудоспособного возраста, молодежи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Местное самоуправление, несмотря на проблемы становления и развития, за годы государственной независимости заняло важное место в политико-правовой жизни украинского общества. Из политической декларации начала 90-х годов оно постепенно превращается в живую, реальную практику.

Последние два года стали для местного самоуправления Украины особенно важными в связи с провозглашением Президентом Украины курса на европейскую интеграцию, которая означает внедрение в Украине европейской модели местного самоуправления.

Европейский выбор Украины обусловил необходимость перехода к инновационной модели общественно-политического развития, в основе которой – европейские духовные ценности, интенсивные технологии, классический конституционализм и парламентаризм. Реформа политической системы, провозглашенная Президентом Украины 24 августа 2002 г. к Дню независимости Украины, предполагает постепенную реализацию этой новой модели.

Анализ различных аспектов государственной стратегии развития местного самоуправления в Украине указывает на то, что причиной неэффективного ее обеспечения и реализации органами государственной власти является сам государственный механизм, то есть действующая структура власти. Участники семинара пришли к выводу, что для реализации данной стратегии нужна другая структура власти, которая была бы сориентирована не сама на себя, а на государственные интересы народа, который эту власть не только формирует, но и должен реально контролировать. Такой структурой власти является парламентско-президентская республика.

Настоящий бюллетень является окончанием очередной программы ДЦСИ, направленной на содействие развитию института местного самоуправления и активной гражданской позиции населения Днепропетровского региона, но затронутые вопросы и проблемы останутся в центре нашего внимания в последующих программах. Мы рады будем обсудить эти и другие вопросы, касающиеся становления демократии и гражданского общества в нашей стране и регионе, со всеми заинтересованными лицами и организациями.

Наш телефон: (056)744 98 58, e-mail : dcsl@dcsl.dp.ua

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ	2
РАЗВИТИЕ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ В УКРАИНЕ: ПРАВОВОЙ МОНИТОРИНГ	4
С.В. Лященко Проблемы законодательства в сфере местного самоуправления и административной реформы	4
Д.А. Макарищев Повышение эффективности работы местного самоуправления в контексте принятия нового избирательного законодательства.....	8
В.В. Борщевский Нам необходима адресная ответственность за состояние дел в городе, стране.....	10
Н.А. Абраимов Только с введением пропорциональной системы мы добьемся ответственности власти.....	12
Н.С. Абросимова Следующие выборы будут зависеть скорее от той идеи, которая будет царить в обществе, нежели от законодательства... ..	13
А.П. Пашенко Конституційна реформа зробити поштовх у напрямку до євроінтеграції.....	14
МЕСТНОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ И ОБЪЕДИНЕНИЯ ГРАЖДАН: РЕАЛЬНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО И ПУТИ ЕГО ДАЛЬНЕЙШЕГО РАЗВИТИЯ	16
П.В. Хобот Основные проблемы создания и деятельности органов самоорганизации населения в Днепропетровске.....	16
О. Сидоренко ОСН як спосіб вирішення проблем села.....	23
А.В. Воронкин Перспективы использования социального заказа как инструмента решения социально-экономических проблем Днепропетровского региона.....	25
Д.Г. Куценко Про соціально-політичний стан в Жовтневому районі м. Дніпропетровська.....	32
Д.В. Диякон Взаимодействие представителей органов местного самоуправления и объединений граждан на примере избирательного округа № 66 г. Днепропетровска.....	36
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	38

*Издано при содействии
«Национального Фонда в Поддержку Демократии» (США)*

Редколлегия бюллетеня:

Е. Шаройкина
А. Колохина
О. Карпова

Издатель: Днепропетровский центр социальных исследований

Ул. Свердлова, 6; офис 819
Телефон/факс 8(056) 744-98-58
[http:// www.dcsi.dp.ua](http://www.dcsi.dp.ua)
E-mail: dcsi@dcsi.dp.ua

Технический редактор – А. Колохина
Набор и компьютерная верстка – А. Колохина
Корректор – С. Быкова

Стр. 40, А5, тираж 1000 экз.
Отпечатано с готового оригинал-макета
на ризографе ЧП Морашук Ю.Ю.